

Лісничук О. А., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул, Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна

e-mail: oksanaskvur81@gmail.com

Добродзій Д. В., студент (другого) магістерського рівня, ННІ фінансів, банківської справи, Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна

e-mail: dobdayna@ukr.net

Управління фінансовими ресурсами підприємства: теоретичний аспект

Анотація. У статті розглянуто сутність та цілі управління фінансовими ресурсами підприємства та вказано на їх визначальне значення в управлінні підприємством, адже прибутковість підприємств суттєво залежить від наявності у них необхідної кількості та раціональної структури фінансових ресурсів. Фінансові ресурси є основним стимулом здійснення господарської діяльності підприємством, вони забезпечують всім необхідним його діяльність, тому управління фінансовими ресурсами підприємства є однією з провідних ланок системи менеджменту підприємства.

Ключові слова: фінансові ресурси; методи управління; традиційні методи управління; підприємство; ефективність управління.

Lisnichuk O., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Finance named after L. L. Tarangul, University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine

Dobrodzii D., student (2nd) master's degree, Institute of Finance and Banking of University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine

Enterprise management of financial resources: a theoretical aspect

Abstract. Introduction. The article discusses the enterprise management of financial resources and indicates their decisive importance in the management of the enterprise. After all, the profitability of enterprises substantially depends on the availability of necessary amount and rational structure of financial resources. Financial resources are the main incentive for the business activity of an enterprise: they provide it with all the necessary activities. Therefore, the management of financial resources of the enterprise is one of the leading units of the enterprise management system.

Purpose. The purpose of the article is to study the financial resources of the company as a key component of the resource provision of enterprises, effective management of which should provide for their rational formation.

Results. Efficient functioning of enterprises in modern market redevelopment is one of the components of achievement of social and economic development of Ukraine. In turn, the successful activity of enterprises essentially depends on the availability of the necessary amount of financial resources in them. It is thanks to the sufficient financial support of economic activity, the right choice of ways and sources of financial resources mobilization and the definition of the optimal directions of their use is ensured by the growth of enterprise revenues. Therefore, financial resources should include the totality of funds available at the disposal of the state, municipal entities, individual economic entities and households (population) that are intended to finance expanded reproduction and fulfillment of various financial obligations.

Financial resources are the most mobile among other elements of the resource base, which, in conditions of volatility of the enterprise environment, is a key factor in efficiency.

Management of financial resources is one of the main tasks of the financial manager at any enterprise, because their structure and value to a large extent affect the main indicators of financial and economic activity of the enterprise and the efficiency of the business entity as a whole.

The transition of the economy of our country to market relations led to the need for the most effective management of financial resources, which, in turn, directly depends on the validity of the management methods used.

Conclusions. No enterprise can operate without financial resources, as it is the means that ensure the implementation of all types of activities of the enterprise and allow it to receive profits. Management of financial resources of enterprises is one of the key factors in the organization of production and economic activity of the enterprise, one of the most important factors in ensuring effective financial and economic activity of the enterprise in modern conditions.

Keywords: Financial resources; management methods; traditional management methods; enterprise; management efficiency.

JEL Classification: A1, A10, L51, L52.

Постановка проблеми. Формування ефективної системи управління фінансовими ресурсами на вітчизняних підприємствах дозволить забезпечити максимальне формування прибутку підприємства, з враховуючим рівнем фінансового ризику, сформувавши ефективну політику розподілу прибутку підприємства та ефективну амортизаційну політику, здійснювати політику додаткової емісії акцій чи залучення додаткового пайового капіталу. Зважаючи на це, тема наукової статті є актуальною в умовах теперішнього стану економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженнями проблемних питань управління фінансовими ресурсами займалися вчені-економісти: Н. Андрусак, В. Бородюк, В. Братішка, С. Буковинський, З. Варналій, О. Василик, В. М. Геєць, А. С. Гальчинський, І. Козачок та інші.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є дослідження фінансових ресурсів підприємства як ключової складової ресурсного забезпечення підприємств, ефективне управління якими повинне передбачати їх раціональне формування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективне функціонування підприємств в сучасних ринкових перебудовах є однією зі складових досягнення соціально-економічного розвитку України. У свою чергу успішна діяльність підприємств істотно

залежить від наявності у них необхідної кількості фінансових ресурсів. Саме завдяки достатньому фінансовому забезпеченню господарської діяльності, правильному вибору способів та джерел мобілізації фінансових ресурсів та визначенню оптимальних напрямів їх використання забезпечується зростання доходів підприємств. Можна стверджувати, що успіх підприємницької діяльності безпосередньо залежить від стану фінансових ресурсів суб'єкта господарювання та вибору стратегії його фінансових ресурсів.

На жаль, слід зазначити, що наразі підприємства найчастіше обмежені у виборі фінансових ресурсів через їх недоступність, при цьому власних джерел коштів виявляється недостатньо і використовуються вони не завжди ефективно. Слід зазначити, що однією з найбільших проблем господарюючих суб'єктів є низька ефективність управління їх фінансовими ресурсами. У свою чергу, зазначена проблема зумовлює наявність в економіці України численної кількості збиткових, малорентабельних або неплатоспроможних господарюючих суб'єктів.

В українській економічній думці виокремлено багато визначень поняття «фінансові ресурси підприємства». Сутність поняття «фінансові ресурси підприємства» розглядається в наукових колах по-різному, що підтверджується узагальненими даними табл. 1.

Таблиця 1 Тракткування поняття «фінансові ресурси підприємства»

Дослідник	Тракткування сутності поняття
Фінансовий словник [4]	це сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні держави та суб'єктів господарювання
Рибалко Н. О. [9]	це сукупність активів підприємства, сформованих із зовнішніх та внутрішніх джерел, що знаходяться в розпорядженні підприємства на правах власності або тимчасового володіння і які використовуються для погашення фінансових зобов'язань та забезпечення безперервності функціонування підприємства
Мішина С., Мішин О. [8]	це сукупність грошових коштів, що перебувають у фондовій, нефондовій формі або перетворені у відповідну матеріалізовану форму і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення поточних витрат і витрат на забезпечення розширеного відтворення

Джерело: узагальнено авторами із використанням [4; 8; 9]

Таким чином, до фінансових ресурсів слід відносити сукупність коштів, які є в розпорядженні держави, муніципальних утворень, окремих суб'єктів господарювання та домогосподарств (населення), що призначені для фінансування розширеного відтворення та виконання різноманітних фінансових зобов'язань.

У науковій літературі до загальної суми фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва зараховують наступні елементи [8]:

- статутний капітал (фонд);
- додатковий капітал;
- резервний капітал;
- амортизаційні відрахування;

- спеціальні фонди, що утворюються на підприємстві за рахунок прибутку;
- нерозподілений прибуток;
- кредиторська заборгованість усіх видів.

Фінансові ресурси виступають найбільш мобільними серед інших елементів ресурсної бази, що в умовах мінливості зовнішнього середовища підприємства виступає ключовим фактором ефективності. Тому можна зробити висновок, що спроможність вітчизняних суб'єктів господарювання не просто виживати, а й досягти успіху в ринкових умовах, залежить, насамперед, від ефективності управління наявними фінансовими ресурсами.

Управління фінансовими ресурсами підприємств – це система принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з оптимальним їх формуванням з різноманітних джерел, а також забезпеченням ефективного їх використання у різних видах господарської діяльності підприємства. Воно скероване на вирішення таких завдань:

- формування достатнього обсягу фінансових ресурсів;
- оптимізація розподілу сформованих ресурсів;
- забезпечення мінімізації фінансового ризику, пов'язаного з використанням різних видів фінансових ресурсів [3].

Управління фінансовими ресурсами належить до основних завдань фінансового менеджера на будь-якому підприємстві, оскільки їх структура і вартість значною мірою впливають на основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства та на ефективність діяльності господарюючого суб'єкта в цілому [7].

Раціональне управління фінансовими ресурсами підприємств складається з трьох етапів: 1) пошук та формулювання проблеми управління фінансовими ресурсами підприємств, що повинна бути розв'язана з урахуванням попереднього досвіду та наявних даних; 2) прийняття рішення управлінським персоналом компанії з приводу розподілу фінансових ресурсів та його реалізація; 3) аналіз фінансово-економічних

наслідків прийнятого рішення, а також оцінка можливих способів його модифікації чи зміни.

Також можна зазначити, що управління фінансовими ресурсами поділено на три основні напрями [4]:

1) загальний аналіз і планування майнового і фінансового стану підприємства, у межах якого здійснюється загальна оцінка активів підприємства і джерел їх фінансування;

2) забезпечення підприємства фінансовими ресурсами в достатній кількості, тобто здійснюється управління джерелами формування фінансових ресурсів підприємства;

3) оптимальний розподіл і використання фінансових ресурсів, що здійснюється у межах політики управління капіталом, управління активами та інвестиційної політики підприємства.

В сучасних умовах існує необхідність максимально ефективного управління фінансовими ресурсами, яке, у свою чергу, прямо залежить від обґрунтованості застосовуваних методів управління. При цьому розвиток фінансового управління в Україні зумовлює необхідність розширення переліку, методів управління, які можна застосовувати на практиці з урахуванням особливостей управління фінансовими ресурсами в умовах українського сьогодення. На основі аналізу літературних джерел розроблено класифікаційну схему поділу методів управління фінансовими ресурсами підприємств (рис. 1) [2].

Рисунок 1 – Розподіл методів управління фінансовими ресурсами підприємств

Джерело: складено автором на основі [10]

Вибір дієвих інструментів для усунення слабких місць в управлінні підприємством, які відповідають масштабам його кризового стану, є важливою складовою управління фінансовими ресурсами. Інструменти усунення слабких місць мають на меті забезпечити реалізацію термінових заходів з відновлення нормального розвитку підприємства. При цьому необхідно забезпечити контроль за результатами розроблених заходів з відновлення нормального розвитку підприємства, враховуючи важливість їх реалізації для подальшої життєдіяльності підприємства [8].

Висновки. Жодне підприємство не може функціонувати без фінансових ресурсів, адже це ті кошти, як забезпечують здійснення усіх видів діяльності підприємства та дозволяють йому

отримувати прибутки. Управління фінансовими ресурсами являє собою сукупність взаємопов'язаних елементів: суб'єкта (фінансові менеджери), об'єкта (фінансові потоки), мети (створення ресурсної бази з відповідних джерел та забезпечення ефективного використання сформованих ресурсів) і методів та інструментів її реалізації. Управління фінансовими ресурсами підприємств є одним з ключових чинників організації виробничо-господарської діяльності підприємства, одним з найважливіших факторів забезпечення ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства в сучасних умовах, діяльність, що спрямована на оптимізацію фінансового механізму підприємства, координування фінансових операцій, забезпечення їх впорядкування та точного «балансування».

Література:

1. Бедринець М. Д. Фінанси підприємств : навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.
2. Бердар М. М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства на основі логістичного підходу / М. М. Бердар // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 5 (83). – С. 133–138.
3. Бланк І. А. Фінансовый менеджмент : учеб. курс. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2001. – 528 с.
4. Ткаченко П. І. Управління фінансовими ресурсами підприємств: управління ефективністю формування та використання [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.investplan.com.ua/pdf/19_2013/12.pdf
5. Загородній А. Г. Фінансовий словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. – К. : Знання, КОО, 2000. – 404 с.
6. Захаренко Н. С. Інструменти управління фінансовими ресурсами промислових підприємств / Н. С. Захаренко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць: у 3-х т. / ПДТУ. – Маріуполь, 2011. – Т. 3. – С. 94–97.
7. Лісничук О. А. Державна фінансова підтримка машинобудівних підприємств України / О. А. Лісничук // Науковий вісник Херсонського державного університету (економічні науки). – 2014. – Вип. 9-1, Ч. 2. – С. 73-76.
8. Мішина С. В. Організаційно-економічний механізм управління фінансовими ресурсами на підприємстві / С. В. Мішина. – Харків : Вид-во ХНЕУ, 2015. – С. 8.
9. Рибалко Н. О. Фінансові ресурси підприємств: грошові кошти чи щось більше / Н. О. Рибалко // Загальні питання економіки. – 2014. – С. 28–31.
10. Хачатурян С. В. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація / С. В. Хачатурян // Фінанси України. – 2016. – № 4. – С. 77–81.

References:

1. Bedrinets, M. D. and Dovgan, L.P. (2018). *Finansy pidpriemstv* [Finances of enterprises], Center for Educational Literature, Kyiv, Ukraine.
2. Berdar, M. M. (2015). "Management of the process of formation and use of financial resources of the enterprise based on the logistic approach", *Current problems of the economy*, vol 5, pp. 133-138.
3. Blank, I. A. (2001). *Fynansovyi menedzhment* [Financial Management], Nika-Center, Elga, Kyiv, Ukraine.
4. Tkachenko, I. P. (2013). "Management of financial resources of enterprises: management of the efficiency of formation and use", available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/19_2013/12.pdf (Accessed 01 October 2018).
5. Zagorodniy, A. G. Voznyuk, G. L. and Smovzhenko, T. S. (2000). *Finansovyi slovnyk* [Financial Dictionary], Knowledge, Kyiv, Ukraine.
6. Zaharenko, N. S. (2011). "Instruments of management of financial resources of industrial enterprises", *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti*, vol. 3, pp. 94-97.
7. Lisnichuk, O. A. (2014). "State financial support of machine-building enterprises of Ukraine", *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu (ekonomichni nauky)*, vol. 9-1, pp. 73-76.
8. Mishina, S. V. (2015). *Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm upravlinnia finansovymy resursamy na pidpriemstvi* [Organizational-economic mechanism of financial resources management at the enterprise], Vyd-vo KhNEU, Kharkiv, Ukraine.
9. Rybalko, N. O. (2014). "Financial resources of enterprises: cash or something more", *Zahalni pytannia ekonomiky*, pp. 28-31.
10. Khachatryan, S. V. (2016). "Essence of financial resources and their classification", *Finance of Ukraine*, vol. 4, pp. 77-81.

